

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 30. Augusztusb. 1788.

Infandum Regina jubes renovare dolorem! Virg.

Ch vajki szomorú Szent István napja vala haj-
don a' Moháts mezején — az effélére rá-tarta-
nak a' Törökök; (Kedves nemzetem! kedves vé-
rem!) ezen mi Apost. első Királyunknak közelebb
múlt Innepé napján-is ezt írják az Erdélyi Pögány
ellenségeinkel szomszédos határ-széleinkről: „Ked-
ves Barátom!! „ Imhól a' 3-dik tudósítás-is a' *Vul-
kányi Palsusból*, a' mely folytatása a' két elsőnek.
— A' Török meg-támodá 15-dik Aug. 5-ezered ma-
gával a' mi Népünket. A' Törökök nagyobb részint

lovasok valának. A' két *Orosz* Magyar gyalog & regbéli Kompánia, ugy mint a' *Zitteré* és egy másik edgy ágyuval a' szélső-vigyázaton valána és hátúiról a' széleken bé-vágott erdőket akarja vala őrizeni, leg-nagyobb kárt vallottak: ágyukat, *Magdórmut* és *Lauró* Kapitányokat, 2 Hadnagyokat el-veztették. Edgyik Kompániából 3, a másikból 8 legény maradt életben. A' Húszárok közül csak 6 legény esett-el, ama hires *Harsányi* Kaplár-is közöttök lévén: nem igaz hát, hogy tsa 140 legény esett volna-el. A' több Kompániák a ütközetben éppen nem részesültek, hanem a' *Toskana* Húszárok vágtak-bé közikbe az ütközöt végefele: egyedül az ágyu tüze üzé-vissza az ellenséget. Az el-vezett ágyuk közzül edgyiket a' földbe bé ásva találák-meg a' mi katonáink. Nem lehet tudni, mennyi esett-el a' Törökök közzül; némelyek 200-nál többre vetik ezeknek számokat; de — — — Egynéhány Törököt láttak heverni imitt amott, kik között félig el-égettek-is találtattak; mert ezeket Török társaik az égő Kontumátzia házoknak tűzibe bé-hányták vólt. „Már most van egy kevés bátorság a' *Vulkányban*; az hol jelen van Generál *Stüder*; de Generál *Pfefferhorn* Oberst *Krajjal* Háttzege vagynak: ezekkel van 6 Kompánia *Eszterhazi Antal*, 4 Kompánia *Dalton*, 6 Kompánia *Orosz*. Ezeken kívül vagynak a' mi Határnokaink, *Anspaknak* 1000 Vasos-katonáji; kik az ütközet után érkeztek meg a' *Vulkányba*: vagynak 16 ágyuink. Tegnap, u. m. 17-dik Aug. 6. Kompánia *Belgiojoso-is* érkezék Háttzege. „Iszonyú szükséget látnak ezek a' *Vulkányban*, minek-utánna annyi sok ezereket érő *Zabat*,

bat, Szénát 's lisztet, olly szerentsétlenül az ellenség' tüze prédájára hagyának. „ Itt közönségesen azt beszélik, hogy G. P* * minden parantsolat nélkül húzta volna vissza a' Tábort, mellyre O. K* leg-ottan írásban protestála, és kére, hogy bártsak ő álhatsan-meg ott azon Néppel, a' mellyel eddig is ott fekütt; mert így nem fogna a' fok drága Magazin prédára menni. „ Már most Generál *Pfefferkorn* Ur beteg Háttzegen, és Enyedre fogja magát gyógyíttatni vitetni. „ O. S*! G. P*! erős *Sámsonakkal* áldott-meg az Isten!! Nem tudjuk, mellyik órában esünk az ellenség torkába. „ Már kenyérnél, húsnál és viznél egyebünk nintsen a' *Vulkányban*, mig nem hoznak — a' fok iszonyú ló Zabbal és szénával szokott élni! Itt nem leg-jobbak a' Környül-állások. „ A' Törökök most fekszenek Táborban *Portsenynél*, és el-foglal a' fekvések edgy négyzögü fél-mért-földet. Iszonyú fok Nép ez! egy szóval mi láb-uj-hegyen állunk szüntelen készen a' szaladásra. Némelleyek a' *Körösbe*; mások Váradra, sokon Kolosvárra költöznek. Adja Isten, hogy rövid időn vigofztalobb hirekkel tudofithassam a' *Kurirt*. Hogy a' Török a' *Vulkány* körül még többször-is bé-kiván ütni, arról itt senki sem kételkedik. „ Ély fokáig! „ NB. Eppen most veve az Officiolatus tudolítást a' *Méhádiai* Szolga-Birotól, hogy bé-ütötenek volt ugyan a' Törökök a' *Méhádiai* és *Supáneki* Palsufokra; de szerentséfen vissza-verettek. „

Maros Vásárhely. 17-dik Aug. „ Ma érkezék újj szerentsétlenségnek hire a' Bodzáról, közinkbe, holot-is nagy erővel és számmal mutotván magát a' Török a'

múlt héten, a' mi embereinkben felette nagy károkat tettek. A' szegény fő Hadnagy *Török János* is (a' *Gárdából ment vala-ki*) el-elettnek iratik, *Mihály* Hadnagyal egyetemben, ugy *Erntz* fő Strá-famester, 's talám a' 2 *Szekely*-is, u. m. *Antal* és *Károly* Svadromos és Kompániás Kapitányok há-lálos sebet kaptanak. A' mint irják 8 Kompániá-ból igen kevesen maradtanak, mellyről a' jövő Po-stán világosobban fogok írni. „ Nálunk a' Marha-dög és a' betegség az Országot tsak nem egézízen el-lepte, a' honnan a' közösülésbéli tilalom a' szün-telen való *Vekturának* és a' Népnek nem lehet ki-mondani, mely nagy terhére és akadályára va-gyon. — *Béts.* „ A' Közönséges Levelek sizerént Ge-nerál *Papilla* 'Supáneknél, a' Népen, Baga'fián és fegyvereken kívül következő károkat mondatik vallottnak lenni: 7000 má'la lisztet, 20-ezer por-tzió kenyeret, 70-ezer má'la szénát és 13 ágyukat vesztett-el; de tsak ugyan, a' mint Bétsbe már a' leg-bizonyosabb tudósítások erősitik, a' Bánátban lévő *Törökök* olly erővel verettenek-vifzsa, hogy a' mi lovos Sergeinknek a' holt *Török* testeknek miatta lehetetlen vala nyargalni. Ma estve adat-nak-ki a' hadi-tanátsból a' hadi-történetek, várjuk-el, mi léfzen ezekben, — addig láfsunk némely e-legyes hadi-környülállásokat.

Varsóban nyilvánóságoson beszélik (a' Lember-gi Levelek-szerént) mindenek a' Lengyelek *Conjederátzióját*, és azok a' Státusok, a' mellyek ebben ré-szek, számoson gyülekeznek *Podoliába*, hol a' ma-gok tanátskozáásokat tartják, és ollyon dolgok fo-

rognak már-is a' Confederátzio Társaságában fenn, mellyek nem tsak a' Lengyel Közönséges-társaságot illetik, hanem másokra-is tartoznak — és a' mellyen minden órán fokon el-fognak bámúlni. Mi tsak a' héjazatján rágodunk-még a' dolgoknak, és azoknak belső velejekbe bé-nem tekinthetünk; de már némely Levelek azt erősitik, hogy a' Lengyelek a' Pruszus Udvarnak azt a' részt, mellyet Lengyel-országból bir, örökösön és minden valahai *pretensio* nélkül által ígérték olly fel-tétel alatt, hogy segittse őket a' többi résznek vissza-vételében A' *Svéd*-is minden *Pomerániához*-való jufsáról le-mondottnak lenni mondatik, és azt (most-is a' Pruszus birja) örökösön által-adta a' Pruszusznak, ha a' több el-vett Tartományainak vissza-vételében a' Muszka Udvar ellen segiti; a' honnan — Azt írják némely Levelek, hogy az Anglus és Pruszus Udvarok a' napokban azt tudokozták volna II-dik *JOSEF* Tsászártól, hogy mondoná-meg mi tévős fogna lenni, ha ök a' *Svédnek* mind a' Tengeren, mind a' szárazon, elegendő segittséget találnának adni a' Muszka ellen, ígéreték-szerént? Ez a' kérdés egy kitsiddég reménység felett való volna, ha igaz találna lenni — a' következő idő fok kérdésekre fog meg-felelni; mert

A' *Nemet-orzági Levelek-szerént* mind Pruszsiában, mind Szakfoniában hadakozás módjára tekintgentnek a' dolgok. Lipsiából azt írják, hogy 4 dik Augusztustól fogva itt Táborozó környülállások vagynak; már 2 hónapjától fogva töltik *Lipsiában*, *Wájszszenselsben*, *Torganban* és *Dreszdában* az élés-

házoikat, és éjjel nappal szedik a' katonát, és kivált-képpen ezen h. 4-dikétől fogva mind viszfz hivják azokat, kiknek 6 ezrtendöktől fogva *apfit* adtanak, hogy Aug. 31-dikére 40-ezerből álló Tbor álhosson a' fikra *Pirnándl.* — — Bétsböl-is Svéd Követ, a' közönséges hir-szerént, minden rán botsút vez. — Angilának 286 tengeri hadakzó hajója van fel-vitorlázva; e' pedig a' legnagyobb Tengeri erő a' Világon; de a' külső környü állásokat csak halgafsuk-el most; mert belső a' nyavallyánk. — A' múlt héten megint 2 Kompánia Pantantus ment 4 hajókon a' Táborhoz, és 3 hajó bombival meg-terhelve — most elevenedik a' tü minden-felé. — Ö Felségének és a' fő-igazgató Vezérnek a' Bánátba való menetelekkel a' Tábori-tanárs-széket ülő Generálisok és a' Tábori Posta-hivatal-is Ujj-Palánkához nem meszfze által-költözött — Zemlinbe nagy ohajtáfsal várják Feldm. *Laudont*, és mindenek azt hiszik, hogy minden órában ott fogják szemlélni. — Hertzeg *Liktenstáin Károly* a' Horváth-orfsági Tábornak volt Vezére, a' múlt hétfön estvéli 8 és 9 óra között szerentséfen, de beteges állapotban Bétsbe viszfza-érkezett. Igen különös az a' mód, mely-szerént hozatott. 16 erős izmos Horvát legényeket fogadott vala magának; kik egy ágy forma fellyül béborított alkalmas-ságban mindenütt vállaikba akasztatt szijakon függve hozták, hogy a' rázóadás miatt nyavallyája ne nagyobbadnék. Hátul jött egy Kotsi, mellyen mindég rendre 8-an a' Tereh-hozó legények ki-nyűgödták magokat, míg a' más 8 hozta; és így vál-

toztatták minden nyúgvó helyen a' tereh hozást. Ezen Legények közzül mindeniknek napjára 2 forintja, 2 pint bora és 2 kenyere jára egész Bétsig. Ezen mindenek előtt igen kedves Hertzeg, kinek já katonaságáról sem ketelkedik lenki, még máig-is olly erőtlen, hogy magától nem igen mozoghat. Itt következnek a' hadi-tanásttól nyert tudósítálok.

(**) A' Bánátban Lászmáreből Auguszt. 20-dikán költ: A' Supáncknél táborozó Törököknek száma már az 50-ezeret fellyül haladta; (nem igaz hát elől, hogy vizsgálva-erettek) kiknek egy része az *Allion* hegye alatt, a' *Bakhnai* völgyben ki-terjeszkedett Aug. 10-dikén 28-hajók Törökökkel és ágyukkal meg-terhelve, *Dubovával* által-ellenben a' túlsó partra meg-érkeztenek; ezeknek egy része, a' *Bresánville* Batalionjának ágyuzása által meg-nem akadályoztathatván, az innettső partra által-jött, és *Dubovához* közelített: ugyan azon időben dél-utáni 1-órákor *Ográdina*-felől, igen feles lovas törökség nyomúlt az említett Batalion-felé, és azt mindenfelől távulról bé-kerítette. Azon napon és a' következő éjtzakán, mind a' lovas mind a' gyalog Törökök tsendesen viselték magokat; a' mi Batalionunk pediglen egész éjtzakán fegyverben állott: más napon reggel mondhatatlan dühössel a' Törökök ezen *Bresánville* Batalionjára ütöttek; kiket ezek a' bajonéttal panganéttal üttenek kétszer vizsgálva, a' mely vizsgálva-nyomásban Májor *Steinnak* bizonyosságszerént Fő-Hadnagy *Streit* igen vitézül forgódott. Harmadiksor még nagyobb dühössel tsapván az ellenség a' miénkire, ezen Batalion kéntelenített hátrálni; el-is kerülték a' hátrálok a' veszedelmet, azon két Kompánián kívül, a' melyek egy sorompóval körül vett Sántzban állanak vala, ezeket 11-óra-korig 5-ször próbálta az ellenség a' sorompók közül ki-venni, és mindenkor el-tökélt vitézséggel óltalmazták magokat; míg végre tsak-ugyan be-rontott az ellenség a' sorompó közzé, és azon két Kompániát (melly mintegy 500-emberből áll vala, egészlen le-appritotta, az ott lévő 3 ágyuk-is az el-

lenség' kezere jutának. Ezéket le-apritván az ellenség, fordult a' Batalionnak több része-felé; az említett Májor pediglen látván, hogy a' Törököknek ellent nem állhat: tehát a' magával lévő két ágyukat el-rontotván, hogy haszon-vehetetlenek legyenek, katonáival a' *Veteráni* barlangja-felé hátra-vonult, és az ott lévő több Sergeinkel öszve-tsatoalta magát. A' Törökök ezen *Veteráni* Sántzát-is egy-néhány izben ostromolták, és mind két részről fokan el-is hüllottanak; de még-meg-nem vehették. A' *Brecháinville* Batalionjából vesztenek-el 412-ten, ezek között Kapitány *Scholderer*, fő Hadnagy *Gr. Tirhám*, *Gr. Kláry* és *Finsztervald* All-Hadnagyok, Báró *Elnpt*, és *Aichenfeld* Zászló-tartók.⁸ Az ellenség közül ezen tsatákban mintegy 2000-rig való előtt-el, kik a' Májor *Stein* bizonyítáfa-szerént nagyobb részént Kartáts által hüllottanak, holott egyszeri lövésre lehetett 20 Törököt el-esve látni. Fő Hadnagy *Spallek*, és Zászló-tartó *Vallenstáin* 70 le-genyekkel edgyütt az el-fogottak közül mi hozzáuk visszajöttek; most-is edgyenként jönnek-vissza némelyek, a' kik módot lelhetnek a' Török rabságból való el-szökésre. Ezen tsata után a' Törökök *Dubovánál* Táborba szállottanak; két falunkat felégették, és az ő örző Sergeiket *Tisznovitza*, *Szvinitza* és *Juz* nevü Faluk mellé állították. — Generál *Gr. Vartenslébennek* Sergére Aug. 17-dikén 8-ezer Törökök ütöttek, kik a' miéinknek mindenik szárnyát próbálták meg-bontani, de a' Kartáts és Bombik által mindenünnen visszaverettek: látván tehát a' Törökök, hogy erőzzakkal semmire sem mehetnek, ilyen fortélyt gondoltanak: hogy a' mi ostromló Sántzunk előtt 13 Zászlókat fel-ütvén, tettetett szaladással azon Zászlókat és némely készüléteket ott hagytanak, hogy az által a' mi Sergeinket ki-tsalhas-sák; azonban a' közelebb lévő bokrokban fok lovaslenség áll vala lesben, de Generál *Vartensleben* ezen tsalárdságót által látván, edgyet sem bortsátott a' szaladóknak üldözésére, ezen tsalárdsággal sem nyervén az ellenség semmit, más napon egész Se-

jéggel *Supánékbe* vizsgálta-tért. Ezen tsatában a'
Reiszki Batalionjából 4-en el-estenek; a' *Terzi*, *Dur-*
lakh, *Latterman*, *Reiszki* Bataliomokból és ágyu-
 sokból mind ölvve tsak 32 sebesített-meg: az el-
 lenség részéről pediglen 448-tzan halva 100 lovak-
 kal edgyütt a' tsata-helyén maradtanak, azokon ki-
 vül, a' kiket magokkal el-vihettenek. Itt azon pénz,
 órák — és fegyverbéli prédán kívül, melyek az el-
 esett *Törököknél* találtattanak; sok lovak és *Tábo-*
ri-szekerek-is jutottanak a' mi kezünkbe. Generál
Gróf Vartensleben meg-ditsérte ezen következő
Tízteket: ágyus Kapitány *Höringet*, Kapitány *Gróf*
Strásföldot egy *Reiszki* Divízióval edgyütt, a' *Stein*
Seregbéli Májor *Sebottendorft*, a' *Lattermanból* fő
*Hadnagy Vajná*t, a' *Durlakhból* fő Hadn. *Sáfránt*,
 és Zászló-tartó *Kollint*. — Ő Felsege meg-értvén,
 hogy a' *Törökök* egész erővel a' *Bánátra* szándé-
 koznak; tehát Generál *G. Liscival* edgyütt arra-fe-
 lé nyomúlt, minek-utánna *Zemlinben* Genrál *Báró*
Gémingennek jó rendelésekét hagyott volna: Aug.
 17-dikére ő Felsege *Kubinban* váratott.

Az Erdélyi Tábortól, Szebenből, Aug. 17-dikén
költ: Látván a' *Portsenynál* álló Generálm. *Pfeffer-*
korn, hogy a' *Vadénynél* táborozó *Törökök* szüntel-
 len szaporodnak, és hogy a' *Portsenybe* éleséget
 hordó utak az esőzés miatt járhatatlanokká lette-
 nek; tehát Aug. 12-dikére virradólag *Sergestől* a'
Vulkányba hátra húzta magát: Aug. 15-dikén reg-
 gel igen nagy számmal jövének a' *Volkáni* kapura,
 a' hol egy *Alvintzi*, és egy *Orosz* Kompánia áll
 vala a' bé-vágott út melleett; ezen két Kompánia
 ugyan olyan el-tökéltett vitézséggel hartzolt, hogy
 mintegy 400-at a' *Törökökből* el-éjtett, de végtére
 még inkább meg-dőhúdvén a' *Törökök*, ezt a' két
 Kompániát le-appritották, a' *Sántzát* el-foglalták,
 és az ágyuit el-vették. Ez meg-lévén a' *Törökök*
 bejebb nyomúltak a' *Vulkányba*, és az ott lévő
Kontumátz épületeinket el-égették; innen ugyan Ge-
 nerál *Pfefferkorn* a' több *Sergeivel* őket ki-kergette,
 de már a' fellyebb említett kárunk meg-esett volt:

mi történt légyen továbbá ezen a' részben, várjuk-el rólla a' jelentést. — Generállájdinánt *Rallnak* Aug. 12-dikén költ jelentéséből láttzik, hogy a' Bozzai kapu előtt táborozó Törökök ezen napra virradó éjtzakának sötét és esős vóltát arra fordították, hogy azon a' mi őrizetünkre üszenek: meg-is támadták az Obesler *Schultz* keze alatt valóknak bal-szárnnyát, a' Sántzunkba bé-jöttek, a' benne lévő gyalogokat rész-szerént el-széllyezettették, rész-szerént le-apritották; és talám még bejebb is hatottanak volna, ha a' *Szávoja* és *Toskána* Húszárok a' Székely Húszárokkal edgyesülvén, azokat visszsa nem verték volna, mely után a' Törökök a' Király-hegyén által *Tserás*-felé visszsa-húzták magokat. Az itt el-esetteknek számáról mig bővebb tudositás érkezik; addig ezen jelentésből azt lehet látni, hogy itten részünkről 323-ember, többire Székely maradt a' tsata helyén halva: ezen kívül *Nemes* és *Kasztenholtz* Kapitányok; *Konrád*, *Tittel*, és *Török*, Fő Hadnagyok; *Kukumóság*, *Konrád* és *Miháltz* All-Hadnagyok; *Geitz* és *Ernitz* Zászló-tartók; minde-nek felett pediglen a' Generál Stabtól való *Infinér* Oberflájdinánt *Turáti*, az a' bölts hadi-ember, a' ki gyönyörüsége és bizodalma vala a' velle harzó-lóknak! ezek oh fájdalom! halva el-esenek, és ugyan ott el-is temettettek. A' Törökök közül itten csak 63-man maradtanak a' tsata-helyén halva, 5 Törökök és 4 Zászlóik el-fogattak.

B' *Török* *Dubitza* mellett lévő *Táborból* Aug. 13-dikán költ: A' *Goloberdónál* álló Generálmajor *Klébek*, 12-dikre virradólag a' *Szluiner* Regiment-nek két Osztályaival *Novihoz* közelebb mozdult; Oberflájdinánt *Hiller* egy tsoport Szabad-sergefeket és Serefsánusokat *Javorniknál* az *Unna*-vizén által küldvén, azok által, a' Kapitány *Michailovits* keze alatt lévő *Szluinereknek* fedezése alatt, *Novinak* külső Várofsát fel-gyújtatta, és ámbár a' Várból tett eröss ágyuzás által kivánták-is a' Törökök ezen gyujtogatokat akadályoztatni; még-is a' felsőbbik *Város*, *Vidoria* nevü mellette lévő *Faluval* edgyütt,

gyütt, kevés órák alatt nagyobb részént hamuvá ég-
tenek: az alatt a' Törökök a' miénkire ütöttek, és
egynéhány izben vízfza-verettek. A' tsatázás tar-
tott reggeli 6 órától fogva 11-órákorig; még-is ré-
szünkről tsak 4-en esienek-el, és 9-tzen meg-lesített-
tek: a' Török részéről nem tudatik az el-esfeknek
számok, hanem két Törökök fogva el-hozattak.
Generál *Klébek* meg-ditsérte itten Oberflájdinánt
Hillernek és Kapitány *Mihailovitsnak* jó rendeléseit.
— A' Dubitzai Táborból a' minapában ki-üzetett
Törökök, még az *Agino Berdo* hegyén állanak; a'
Várnak örizete-is vakmerő-képpen viseli magát: úgy
hogy ámbár a' Vár egy rakás köhöz hasonló, még-
is a' benne lévőek a' tsonka kö-falak közé, és né-
mely földel meg-töltött Sántzok közé el-rejtezvé, a'
Várnak fel-adásáról nem gondolkoznak. Eddig
vagyon a' Fő-hadi-tanáts' mostani jelentése. (**)

Elegyes Tudósítáfok.

Már régtől fogva bezéllenek a' Politikusok a'
3 edgyütt háborgó Tsászári Udvarok között esendő
békeiség' munkájáról azon-kivül, hogy srról vala-
mit bizonyost mondonának, vagy meg-határozná-
nak. Most veszünk már valami Tudósítást Angliá-
ból, mely-szerént ezen munkában forgott békeiség'
dolga így adatik elé: „ A' R. Tsászár kívánta Bel-
drádot, Moldovát, Oláh-országot és mind azokon
a' folyó-vizeken szabad hajókázást, mellyek a' Fe-
kete-tengerrel közösülnek. A' Divány ezen kíván-
ságot olly nagynak találta, hogy ezt a' leg-szeren-
tsétlenebb hadakozásnak követésével-is által-enged-
ni lehetetlennek ítélte. Az Orosz Tsászárné semmi
ujj Országot nem kíván vala, hanem tsak *Krimben*
való tökéletes meg-erősödését, és hogy ezen *Krim-
nek* önként által-adása mellett Frantzia-ország, Au-
siria, Spanyol-ország, és Anglia lennének óltalma-
zó Kezefek. Azt kívánta az Orosz Udvar, hogy
ezen-kivül a' Porta a' maga Követjeit küldené Pé-
tersburgba olly véggel, hogy azok a' Diványnal
birtelenkedésből esett had-izenéséről kérnének aláza

tós engedelmet; melyre a' *Porta* azt felelte, hogy ő a' mig hadat folytathat addig meg-nem engedheti, hogy *Krim*, mely örökké az ő Birodalmához tartozott, attól el-szakasztassék. A' Frantzia *Minister* azt az értelmét adta, hogy a' Török a' már egyszer által-szakadt *Krimet* hadja-meg a' Muszkánál; a' R. Tsászárr pedig, ki tsak mint frigyesség úgy jelent-meg a' háborúban, semmit se kívánna a' Portától. Az Orosz Tsászárné meg-ígérte a' Frantzia Udvarnak, hogy ezen jóvállást gondolkozóra vézsi; de a' Tsászár ezt meg-vetette, és így támodott volna osztán a' *Svéd* és az Orosz Udvarok között a' háború, mely már Angliát, Pruszfiát, Német-orzágnak nagyobb részét és ki tudja még kiket — fegyver köszörülésre indított fel és — ha a' Német-orzágból jött némely Leveleknek hihetünk, tsak nem egész *Europát* tűzbe fogja eiőbb borítani, és nagy vér-ontás fogja szülni a' kívánt békeiséget. — Nem örömezt tselekszem; de tsak kimondom azt a' tsak nem hitel felett való hirt-is, mely a' Német Birodalombéli Levelek-által ma a' mi Orosz-kereskedőinknek 's minnyájunknak nagyon meg dobbantotta fülcinket. Ezen Levelekben nyilván iratik, hogy a' *Svéd*, a' Táborban lévő Muszka fő Hertzeget egynéhány ezerezzel magával úgy bé-rekesztette volna, hogy az se jobbra, se balra edgyet sem mozdúlhatna. A' dolog környül-állástól vagyon kezünknel; de minthogy mi ezt nem örömezt hiszszük, a' többi környülállást tsak akkor fogjuk közleni a' Közönséggel, midőn a' dolgot igaznak lenni által-látjuk; ha pedig a' hir külömben léfzen, vizsza-vonnyuk szovainkat.

Azon 100 arannyokat, mellyeket ő Felsége annak ígért vala, ki leg-jobb *Sz. Egyházi Historiát* írta, az ide-való *Sz. Egyházi Historiát* tanító Professor *Dannenmáyr* Ur el-nyerte. P. P. *Fásl* Ur-is irt vólt edgyet és bé-adta; de a' mellyért tsak a' Menyben várhat jutalmot.

Erdély. Ujj Torda. 16-dik Aug. szóról szóra.

A' mely Gyilkolok Májusban a' *Keres-völgyén* meg-sebesítették és meg-folztatottak vala azon Magyar-orfzagról vizfsza-jövö 2 Szomszujvari Örményeket; kikeröl Juniusi Levelemben irtam vala, azok' fel-keresésekre és illendő meg-büntetésekre, maga szokott szerénysége-szerént ki-menvén Kolosvárról M. B. Ord. Vice-Ispány *Bánfi György* Ur ö Nagysága, tsak hamar a' szomorú történet-után maga mellé vett és a' Törvény-izék ülésre meg-kivántató Tiszt Urakkal edgyütt minek-utanna a' Gyilkosoknak hol léteket ki-tanúlta volna, kettöt azok-közül el-fogotvan, ott mingyárt reájok *Standrecht*-szerént való Törvény-izéket ültete, melynek ereje szerént mind a' kettő fel-akasztaték. Kettő pedig a' Gonosz-tevök közül a' kergetés közben meg-nem kerittehetvén, meg-lövettek. Nem lehet le-írni, mely fokot használt ezen izemmel látható halálos büntetés a' gonoszoknak rettentésekre. — — Efféle *Standrecht*-szerént való halálos büntetés kettő-is esett N. Enyeden egymás után, a' m. hónapban, lévén az edgyik fel-akasztatott Gonosz-tévö egy olyan főkött katonából lett Tolvaj, ki a' nagy jutalomnak ígérése, és már el-vétele mellett adatott vala a' Törvény' kezébe. — A' Felséges parantsolat-szerént kézzittetnek és elé-állittatnak már lassan lassan azok a' közönséges szekerek lovakkal edgyütt, melyek a' Tabori-költöztetések végét bizonyos számmal minden helységekre, Várolokra fel-olztatok. Ezeknek meg-szerzésére kivántató költség, minden helységnek adó-tizetö Népére fel-olztatott; de ugy, hogy az adójokban belé-tudásék. Efféle szekér Tordán 8 fog állittatni 5 — 5 loyokkal: Kolosvárrat 12; és más helységek is magok tehetségek és számok-szerént állitják-ki az efféle szekereket, hozzá tartozó lovaikkal edgyütt.

A' *Verestorony*-tályan ki-folyó *Ölt*-vizének útja, a' havason keresztül, fok fáradsággal annyira meg-nyittatott, és igazittatott, hogy az *Ölton* hajókon már egy időtol-fogva kezdették bé-hordani a' szük-

szükséges dolgokat a' Tábor' számára. E' végre a' minap a' Szamos-ujvárbán tartatni szokott rabok között 10 foglyok vitetének azon helyre, hogy azon szükséges dolgokat költöztető-hajókat vonnyák. — A' marha-döge, és a' közelebb való halászok szározság által elétt itéletei-között az *Ijiennek*, nem álhatták a' tudatlanságnak fiai, hogy szemeiket a' magok bűneikről el-fordítván, bobonás vélekedésekben találják-fel a' nagy ostornak okait. Egy *Alamor* nevű faluban ilyen dolog élett: Ez előtt 2 ezüstendővel meg-halálozván ottan edgy Oláh vén afzfzony, midőn már esztendőtől fogva tsak nem szünnek a' Marha-döge; azon rég meg-hólt vén afzfzonymnak varásló munkájának lenni hitte ottan az Oláhság: melyre-nézve, elsőben ennek hólt testét ugyan ki-ásni nem mérészelték, hanem éppen annak Sirja mellé más Sirt ásának, olly közel, hogy a' vén-afzfzony Sirjába áshafsanak és annak testét ki-vehessék, azon után módon annak Koporfoját meg-nézték, és a' hólt testet egész ép állapotjában találták, némü némü penészedelesen és rökkönyödélen kívül, a' mint annak emberséges és nem bobonás emberek-is szemmel látott tanúi voltak. Bizonyoson hihető vólt, hogy a' test igen szároz helyre tétetvén, a' maga épségét könnyen meg-tarthatta, minthogy, azon-kivül-is igen szároz afzfzony lévén hóltakor az Oláhné, igen kevés nedvelség fiettethette a' testnek rothadását. Ezt látván az Oláhság, annyival-is inkább el-hitte, hogy annak haza-járó, vagy ottan közel-keringő lelke miatt legyen a' Marha-döge — azért a' Papjok-által a' hólt-test bizonyos Czerémóniával meg-szenteltetvén, Sirjában vizsgál-tétetett — de midőn az-után-is a' dög jó darab idejig még talám jobban harapoznék, nem nyughattak a' Parasztok, hanem egyenlő akaratral ki-ásván ismét a' testet, azt nyársokkal által-szúrdolták: kivált a' szívet ki-vévén, azt kereszttől kolúl által-verték, és így koporfojában artzale-felé nyársokkal le-szegezvén, ismét bé-temették — Már meg-válik, ha meg-találna most hamarjában ottan

ottan szülni a' marha-dög, bizonyoson meg-erősítetnének babonás vélekedésekben. — „ A' Maroson innen lévő Kerületbéli minden Vármegyék, az újabb ki-adott katonák' számát ismét a' múlt héten kezdték felesen bé-szállítani Kolosvárra, és a' mint tádjuk, egy falu edgyet ad. Ezen N. Vármegye éppen ma tart közönséges székét Kolosvárra nagy gyűléssel, a' mint gondolják búza és Zab adás végett. — A' nagy szárazság mellett-is az Öfbúzából egész Hazánkban szép aratás lett; sőt tsuda, hogy a' Tavalz-búza-is, ámbár ritka és szárában törpe, de szép fejeket nevelt többnyire reménység felett, ha tsak igen késő vetés nem vólt. Igaz, hogy a' Törökbúza sokkal alább való, mint mászor; de az-is az erdős és hegyes tartományokban meg-lehetős — de bezzeg nintsen széna foholt. Közönségesen el-lehet mondani, hogy a' hol eddig 20 szeker széna szokott termeni, 4-el 5-tel-is alig termett: már a' szénának arra annyira-is hágot tsak eddig-is, hogy egy betsületes ember azt mondá nékem rendes ki-fejezéssel, hogy edgy jó laposs ontálban belé fér a' mennyi szénát adnak egy garason Kolosváron jó rendén. — A' búzának arra Kolosvárat, Tordán, 's egyebütt-is hirtelen hágni kezdett, mely ilyen tájban szokotlan dolog. A' közönséges búzának vékája 17 — 20 garas: a' jobbának 24 — 28 garas.

Kolosvár 16-dik Aug. — Nálunk-is kezdettenek már némelyeket okkal móddal húzni a' betsület' ráma-fájára. A' minap itten 2 hús-vágók (nem Mészárosok, minthogy itten már most mindennek szabad húst vágni) olyan vétekben találtatván, hogy beteg marhát nyúztanak és annak húsát el-árútták, az itten lévő Tisztviselők által igen ditséretes és példás büntetéssel büntettetének-meg: a' Piatzon fel-emelt és a' végre készítettett néző-helyre kettetskén öfzve-lántzoltatva fel-vitetének a' szégyennek ki-állására: ekkor az edgyiknek ezek közül 12 font ütök mérték az ülepére, a' másiknak nyakába pedig egy darab hús köttetvén, 3 óraig került a' piatzo.

Ma reggel edgy T. *Máriafi* nevü szerzetes álta-
 iratott, és Budán nyomtattatott *Igaz Magyar* nevi
 Könyvet olvasgatván, el-találám nevetni magomat
 's kérdi a' hajamot fösülő *Frizér*: mit nevetek-
 mondok, hogy engemet ezen Könyvben szamárnak
 festettek-le, azért néznéd-meg ha nem tapasztalnák
 valamely esmertető jeleket a' fülem körül. Én U-
 ram, felel a' *Frizér*, már 2 esztendeje hogy a' fejed
 körül járok; de a' te fülednél bizony a' Frantzia
 Dámák-é sem tisztéségebb. Beszéllem néki, hogy
 Prépost *Vitolával*, — — *Aibellel* és rész-szerént a'
 Pefsi Seminárium' fő Directorával-is s. t. hogy bá-
 nik. Ekkor tsak nem kerefztet vete magára az én
Frizérom. Hol, és ki írta azt a' Könyvet? kérdi.
 Elé-beszéllem néki, 's mondja; hát nintsen-é ott Ko-
 váts, hogy az ilyen motskalodó Könyv-írók eret-
 vágatnának, hogy olyan méllyen ne tréfálódnek
 's t. Tovább-is kedve lesz vala a' *Frizérnek* be-
 szélgetni; de a' maga dolgát el-vegezvén, ő el-me-
 ne, én pedig a' Könyvet végig el-olvosván ezt mond-
 hatom róla, hogy még szebb Magyarsággal írt
 Könyvét egy szerzetesnek sem olvastam, és tsak T.
 Péter *Horányi* jobb Magyar ennél. A' Könyvben
 sok szép dolgok-is találatnak, és minden-féle Val-
 lásfü Magyaroknak annál szükségebb az olvasá-
 ra, mennél inkább meg-mutatja, ki-légyen — az
 Igaz Magyar. Azt írja a' *Magyar Kurirról*, hogy
 ennek semmi Vallása nintsen. Erről a' következendő
Század téfzen itéletét, melly előtt ő a' mostani
 vége-felé folyó *századnak* orrát meg-piritotta. Tíz
 Deres! mert el-késünk!!!